

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 92 0 П 052713 23 Рев 2
Бања Лука, 17.4.2024. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Тање Бундало, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Сенада Тице, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља А.В. а.д. В.Л., коју заступа Заједничка адвокатска канцеларија П., Б. Л., против тужених Љ.К.1 и Ј.К., рођена С., обоје из Ш., које заступа В.К., адвокат из Б., ради наплате новчаног потраживања, вриједност спора 48.607,46 КМ, одлучујући о ревизији тужених против пресуде Окружног суда у Источном Сарајеву број 92 0 П 052713 22 Гж 3 од 29.11.2022. године, на сједници одржаној 17.4.2024. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Захтјев тужитеља за накнаду трошкова састава одговора на ревизију, се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Власеници број 92 0 И 052713 19 П 2 од 22.5.2020. године, одбијен је захтјев тужитеља да се обавезу тужени да му солидарно исплате дуг по основу мјенице број РС ... у износу од 48.607,46 КМ, са законским затезним каматама од 13.5.2011. године, износ од 55,00 КМ на име трошкова протеста мјенице, са законским затезним каматама од 1.9.2011. године и износ од 1.000,00 КМ на име трошкова извршења, са законским затезним каматама од 2.2.2017. године, као и захтјев за накнаду трошкова поступка и обавезан је тужитељ да туженима накнади трошкове поступка у износу од 7.185,45 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Источном Сарајеву број 92 0 П 052713 22 Гж 3 од 29.11.2022. године, која је исправљена рјешењем истог суда број 92 0 П 052713 22 Гж 3 од 14.3.2023. године, жалба тужитеља је усвојена и првостепена пресуда преиначена, тако што су обавезани тужени да тужитељу солидарно исплате на име дуга по основу мјенице број РС ... износ од 48.607,46 КМ, са законским затезним каматама од 13.5.2011. године, износ од 55,00 КМ на име трошкова протеста мјенице са законским затезним каматама од 1.9.2011. године и износ од 1.000,00 КМ, на име трошкова извршења са законским затезним каматама од 2.2.2017. године и да му накнади трошкове поступка у износу од 9.817,95 КМ, као у другом ставу изреке рјешења о исправци наведене пресуде, са законским затезним каматама од пресуђења до исплате и одбијен је захтјев тужених за накнаду трошкова поступка.

Тужени ревизијом побијају другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлажу да се побијана пресуда преиначи, тако да се жалба тужитеља одбије и првостепена пресуда потврди, уз обавезу тужитеља да им накнади трошкове састава ревизије у износу од 1.579,50 КМ и трошкове таксе на ревизију.

Тужитељ у одговору на ревизију предлаже да се ревизија одбије као неоснована и да се обавезу тужени да тужитељу накнаде трошкове састава одговора на ревизију у износу од 1.316,25 КМ.

Ревизија није основана.

Тужитељ захтјевом у тужби тражи да се обавезу тужени да му солидарно исплате на име дуга по основу мјенице износ од 48.607,46 КМ са законским затезним каматама од 13.5.2011. године, са трошковима протеста мјенице и трошковима извршног и парничног поступка, у износима назначеним у изреци првостепене пресуде.

Расправљајући о тужбеном захтјеву тужитеља првостепени суд је на основу проведених доказа утврдио: да је по приједлогу предника тужитеља V. a.d. V.L., као тражиоца извршења, рјешењем о извршењу Основног суда у Власеници, број 92 0 И 027407 11 И од 25.10.2011. године, дозвољено извршење против извршеника Р. С. и Р.Л., Р.Ј. и Љ.К.2., ради наплате потраживања у износу од 55.948,13 КМ, са законским затезним каматама од 13.5.2011. године до исплате; да је између предника тужитеља (као кредитора) и Р.Ј., као 1. жиранта-јемца и предника тужених Љ.К.2., као 2. жиранта-јемца 28.5.2008. године закључен уговор о солидарном јемству, којим је предник тужених на име обезбјеђења поврата средстава из уговора о кредиту, јемчио свом својом имовином; да је приједлог за извршење поднесен на основу мјенице серијски број РС ..., као вјеродостојне исправе; да је извршеник Љ.К.2. умро, дана ...2011. године и да су рјешењем о насљеђивању Основног суда у Власеници број 92 0 О 027122 11 О од 26.8.2011. године за његове насљеднике оглашени Љ.К.1., син оставиоца (овдје првотужени) и Ј.К., супруга оставиоца (овдје друготужена), свако од њих са 1/1, на имовини назначеној у изреци тог рјешења; да је поднеском тражиоца извршења од 4.6.2015. године, Основни суд у Власеници обавијештен о чињеници смрти извршеника Љ.К.2., с приједлогом да се извршење одреди у односу на његове насљеднике; да је рјешењем Основног суда у Власеници, број 92 0 И 027407 17 И 2 од 10.8.2018. године, измијењено наведено рјешење о извршењу од 25.10.2011. године, у дијелу износа потраживања, па је умјесто износа од 55.948,13 КМ одређено извршење ради наплате потраживања тражиоца извршења у износу од 48.607,46 КМ и допуњено је у дијелу којим су одређени предмет и средства извршења на начин, као у ставу II изреке рјешења - извршењем на покретним стварима и на некретнинама извршеника Р.С. (корисник кредита), а у ставу III изреке је одређено, да се предметни извршни поступак наставља, мијења и допуњује - спровођењем извршења у односу на насљеднике Љ.К.2. (овдје тужене), као извршенике, на предметима и са средствима извршења наведеним у ставу III, под тачком 1. и тачком 2. изреке истог рјешења; да су извршеници Ј.К. и Љ.К.1 против тог рјешења поднијели приговор 22.8.2018. године наводећи да је Љ.К.2. умро ...2011. године (прије покретања извршног поступка, који је покренут 1.9.2011. године); и да је рјешењем Основног суда у Власеници број 92 0 И 027407 И 2 од 19.9.2018. године одгођено извршење у односу на извршенике Ј.К. и Љ.К.1 и одлучио да се приједлог за извршење сматра тужбом, те да ће се поступак извршења наставити на приједлог тражиоца извршења, ако тражилац извршења успије са тужбом.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је одбио тужбени захтјев уз образложење: да након што је поменути рјешењем извршног суда од 10.8.2018. године одређен наставак спровођења извршења у односу на насљеднике умрлог Љ.К.2. и рјешењем Основног суда у Власеници од 19.9.2018. године одгођено

извршење и одређено да се приједлог за извршење сматра тужбом, да тужени у парничном поступку имају страначку способност. Налазећи, да је спорно потраживање тужитеља доспјело 13.5.2011. године, да је приједлог за извршење поднесен суду 2.9.2011. године, а приједлог за измјену рјешења о извршењу дана 4.4.2012. године, првостепени суд је закључио да су извршни приједлози поднесени у оквиру трогодишњег рока из члана 80. став 1. и став 2. Закона о мјеници („Службени гласник Републике Српске“, број 32/01) и да стога, приговор тужених о застарјелости предметног потраживања није основан. У погледу терета доказивања вриједности наслијеђене имовине, а с тим у вези и обима одговорности тужених за дугове оставиоца закључио је да, иако је према становишту другостепеног суда израженом у укидном рјешењу Окружног суда у Источном Сарајеву број 92 0 П 052713 19 Гж од 20.11.2019. године, терет доказивања тих чињеница на туженима, с обзиром да тужени нису истакли тај приговор, него су у завршном излагању позивом на одредбу члана 163. Закона о наслеђивању („Службени гласник Републике Српске“, број 1/09 до 82/19, даље: ЗН) навели, да је терет доказивања тих чињеница на тужитељу, према оцјени тог суда, на тужитељу је терет доказивања тих чињеница а да би, у случају да су тужени истакли приговор веће вриједности имовине од износа који се овдје потражује, терет доказивања тих чињеница био на туженима.

Другостепени суд је прихватио чињенично утврђење, али не и правне закључке првостепеног суда, па је жалбу тужитеља усвојио, првостепену пресуду преиначио и усвоји тужбени захтјев, као у изреци пресуде. Према становишту тог суда, сагласно правилу о терету доказивања одговорности насљедника за дугове оставиоца коју предвиђа одредба члана 163. ЗН, тужитељ је дужан да докаже да су тужени насљедници оставиоца (што је тужитељ овдје и доказао), а да је дужност тужених (а не тужитеља) да доказују да ли су наслиједили имовину оставиоца у обиму који покрива висину предметног потраживања тужитеља; те да и према теорији „норме“, везаној за терет доказивања, свака страна треба да докаже да су испуњене претпоставке за примјену - њој повољније норме, то јесте, оне норме чији учинак иде њој у корист.

Код напијед наведеног чињеничног стања, по налажењу овог суда, другостепени суд је правилно судио када је обавезао тужене, као насљеднике Љ.К.2. (као јемца), да исплате тужитељу износ који је предмет овог спора.

Одредбом члана 163. ЗН је прописано да када има више насљедника они одговарају солидарно за дугове оставиоца, али њихова одговорност, према истој законској одредби, је само до висине вриједности наслијеђене имовине сваког од њих.

Насљеђивањем оставиоца насљедник преузимајући права умрлог, преузима и његове обавезе имовинске природе. Оставиочеви дугови су терет, који погађа лично оставиоца. Тај терет преузимају на себе насљедници по сили закона. Они одговарају за намирење повјериоца не само са стварима из оставине него и с властитим средствима до висине вриједности свог насљедног дијела. Ово из разлога што у часу смрти оставиоца настаје спајање имовине насљедника са имовином коју насљеђује. Обим одговорности насљедника просуђује се према вриједности насљеђене имовине, то јесте према вриједности са којом је његова имовина увећана. Вриједност насљеђене имовине утврђује се према вриједности коју је имала у часу прелаза у власништво насљедника, дакле, у моменту смрти оставиоца (члан 153. ЗН). Одговорност насљедника настаје по сили закона чим се прими насљедства.

Тужени су, у оставинском поступку проведеном послуже смрти њиховог предника Љ.К.2., који је као солидарни јемац јемчио за враћање предметног кредита, који није враћен, проглашени његовим наслѣдником, па су преузимањем имовине оставиоца, сагласно одредби члана 163. ЗН преузели и све његове дугове до висине вриједности насљеђене имовине. Поред тога, и према одредби члана 359. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 и „Службени гласник Републике Српске“ број 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04), права и обавезе из облигација прелазе на наслѣднике, јер су имовинског карактера. Само ако је обавеза настала с обзиром на лична својстава које од уговорних страна или личне способности дужника (о каквој обавези се не ради у овом поступку), односно ако је строго везана за личност дужника или повјериоца, она престаје смрћу таквог дужника односно повјериоца.

Током поступка тужени нису изричито тврдила да тражени износ који је предмет тужбеног захтјева, прелази вриједност имовине коју су наслиједили. Према разложима побијане пресуде, тужени у смислу одредаба члана 7. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 27/24, даље: ЗПП) и члана 123. став 1. истог закона, током поступка пред првостепеним судом – ако су сматрали да је наслијеђени дио имовине мањи од висине предметног дуга, своју обавезу да то докажу, нису „извршили“. Њихови приговори се (као и сада у ревизији) своде на тврдњу да тужитељ није доказао висину свог потраживања према туженима, јер није доказао висину вриједности имовине коју су свако од њих наслиједио. Овакви ревизиони наводи, по оцјени овог суда, нису могли исходити другачију одлуку, јер тужени нису доказали да насљеђена имовина има мању вриједност од предметног потраживања тужитеља.

Међу парничним странкама није била спорна висина дуга по кредиту за чије враћање је јемчио правни предник тужених. Тужени, сагласно напријед изложеном, за предметно потражитање тужитеља одговарају, свако од њих, само до висине вриједности свог дијела наслијеђене имовине. Међутим, висину те вриједности није требао утврђивати суд по службеној дужности, нити је ту висину, супротно тврдњи ревидената, морао доказивати тужитељ. Тужени су, наиме, морали током поступка истицати такав приговор, а посљедично томе, сагласно одредби члана 7. став 1. и члана 123. став 1. ЗПП и доказати његову основаност, како јасно, логично и аргументовано образлаже и другостепени суд, какво образложење у свему прихвата и овај суд.

Указивање у ревизији на одлуку Уставног суда Босне и Херцеговине број АП-156/20 од 8.9.2021. године, не може исходити другачију одлуку у овоме спору, код чињенице да је у том предмету одлучивано о апелацији апеланта изјављеној против одлуке Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине, која није доступна овоме суда, ради оцјене да ли се ради о истој чињеничној и правној ситуације у том, и у другим предметима на које се указује у ревизији, и у овом предмету.

Према томе, правилан је закључак другостепеног суда да је терет доказивања висине вриједности насљеђене имовине на наслѣдницима, када тврде да је та вриједност мања од износа који се од њих потражује на име дуга оставиоца, који приговор тужени овдје нису истицали. С обзиром на наведено и на законску одредницу из члана 163. ЗН, којом је одређен обим одговорности наслѣдника за дугове оставиоца, наводи ревизије којим се указује да је утврђивање висине насљеђене имовине у директној вези са висином тужбеног захтјева, а да је терет доказивања тих чињеница на тужитељу, нису од утицаја на правилност побијане пресуде.

Како правну природу спора опредјељују чињенични наводи тужбе и предложени, односно provedени докази на којима се заснива тужбени захтјев, у ситуацији када су на рочишту за главну расправу одржаном 23.4.2019. године по приједлогу тужитеља, осим означене мјенице, provedени и други бројни докази, међу којима су и уговор о кредиту предника тужитеља (давалац кредита) и Р.С. (корисник кредита) и уговор о солидарном јемству од 25.8.2008. године, закључен између даваоца и корисника кредита..., и предника тужених Љ.К.2., као солидарног јемца (члан 5. уговора), који је јемчио свом својом имовином, покретним и непокретним стварима (коју су тужени наслиједили након његове смрти), новчаним средствима и другим правима (члан 6. уговора), те се тужитељ као основ обавезивања позвао на уговор о солидарном јемству, предмети спор нема карактер мјеничног спора. На овакав закључак овог суда, упућује и чињеница што спорно потраживање није означено као мјенични дуг, него дуг по основу мјенице број..., у којој је назначена висина потраживања тужитеља које је обезбијеђено, између осталог, и наведеним уговором о солидарном јемству закљученим између тужитеља и јемаца Р.Ј. и предника тужених, Љ.К.2. Зато, ревизиони приговори да се предметна мјеница „не може сматрати властитом мјеницом и да не садржи ни битне елемената трасиране, па самим тим ни трасиране властите мјенице“, као и наводи ревизије да је погрешно другостепени суд судио када је досудио законске затезне камате на главно потраживање, јер предметна мјеница не садржи одредбу о камати, не могу исходити другачију одлуку у овоме спору. Из истих разлога, ни указивање у ревизији, с тим у вези на ревизионе одлуке овог суда, није од значаја за правилност и законитост побијане пресуде. Ово и из разлога што се, с обзиром на правну природу овога спора, о чему је напријед било говора, у предметнима у којим су донесене одлуке овог суда чији бројеви и датуми доношења су означени у ревизији и у овом предмету, не ради о истој ни сличној чињеничној и правној ситуацији.

Према изложеном, побијана пресуда нема недостатака на које се указује у ревизији, а ни оних на које овај суд пази по службеној дужности, због чега је, примјеном одредбе члана 248. ЗПП, одлучено као у изреци.

Одбијен је захтјев тужене за накнаду трошкова састава одговора на ревизију у износу од 1.316,25 КМ, јер исти у смислу одредбе члана 387. став 1. ЗПП, не представља неопходну радњу у поступку која је утицала на одлуку по ревизији.

Предсједник вијећа
Тања Бундало

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић